

Demografický vývoj obyvatelstva v okrese Trutnov

Bakalářská práce

Studijní program:

B1301 Geografie

Studijní obory:

Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouobor-
vé)

Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání

Autor práce:

Jan Kubelka

Thesis Supervisors:

Mgr. Emil Drápela, Ph.D.

Katedra geografie

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan Kubelka**
Osobní číslo: **P15000204**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání**
Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
Název tématu: **Demografický vývoj obyvatelstva v okrese Trutnov**
Zadávatel katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zanalyzovat z různých hledisek obyvatelstvo v okrese Trutnov, popsat vývoj struktury obyvatelstva a odůvodnit jej.

- Počet obyvatel
- Struktura obyvatelstva
- Menšiny
- Náboženské složení

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: 40 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Databáze demografických údajů za obce ČR: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2016) [online]. [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2011 [online]. [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

MAUR, Eduard a a kol. Dějiny obyvatelstva českých zemí. Mladá fronta, 1996.

LESÁK, Vladimír. Obyvatelstvo Trutnova na přelomu 19. -20. století : Materiálový příspěvek k otázkám populačního vývoje. Krkonoše - Podkrkonoší.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Emil Drápela, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 29. května 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Kamil Zágoršek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. května 2017

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS/STAG se shodují.

20. července 2019

Jan Kubelka

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Emilu Drápelovi, Ph.D. za poskytnutí konzultací a cenných rad v průběhu zpracování a především za ochotný a vstřícný přístup.

Anotace

Předmětem bakalářské práce „Demografický vývoj obyvatelstva v okrese Trutnov“ je analýza demografického vývoje v Trutnově a následné srovnání vybraných demografických ukazatelů s Českou republikou. Práce je rozdělena do dvou částí. První část je zaměřena na vysvětlení základních demografických pojmů, cíle práce a metody práce. Druhá část pak obsahuje samotné zhodnocení demografických procesů v okrese Trutnov. Cílem bakalářské práce je popsat vývoj struktury obyvatelstva v okrese Trutnov z různých hledisek a následně jej odůvodnit.

Klíčová slova

Demografický vývoj, demografické procesy, populace, obyvatelstvo, analýza, okres Trutnov, porodnost, migrace, komparace

Annotation

The goal of the bachelor thesis "Demographic evolution of population in Trutnov district" is analysis of demographic development in Trutnov district and following comparison chosen demographic indicators with the Czech Republic. The thesis is divided into two parts. The first part is targeted the clearing basic demographic concepts, targets and methods. The second part contains the evaluation of demographic processes in Trutnov district. The aim of the bachelor thesis is describe demographic evolution of population in Trutnov district from different perspectives and then explain it.

Keywords

Demographic development, demographic processes, population, analysis, Trutnov district, natality, migration, comparation

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíle práce	10
3 Metody práce.....	10
4 Demografie.....	11
4.1 Historie demografie.....	12
4.2 Zdroje demografických dat	13
4.3 Základní demografické ukazatele	14
4.4 Demografické disciplíny	15
5 Okresní město Trutnov.....	16
5.1 Historie města a okolí	16
5.2 Současnost.....	19
6 Charakteristika okresu Trutnov	23
7 Obyvatelstvo v okrese Trutnov	26
7.1 Vývoj počtu obyvatel	27
7.2 Struktura obyvatelstva.....	28
7.3 Porodnost a úmrtnost	31
7.4 Sňatečnost a rozvodovost.....	33
7.5 Migrace	35
7.6 Národnostní složení.....	37
7.7 Náboženské složení.....	37
8 Závěr	40
9 Zdroje.....	41
10 Seznam příloh	44

1 Úvod

Tématem této bakalářské práce je demografický vývoj obyvatel v okrese Trutnov. První část této bakalářské práce je spíše teoretická a zabývá se Demografií jako vědou. V této části se rozebere historie demografie, zdroje pro získávání dat v demografii, základní demografické ukazatele a přiblížit některé demografické obory.

Druhou, kratší částí, je okresní město Trutnov, kde se uvádí něco k historii města a celého Trutnovska. Dalším podbodem této kapitoly je, jak vypadá dnešní Trutnov a okolí a na to poté navazuje charakteristika celého okresu Trutnov, který je hlavním předmětem této práce.

Poslední a zároveň nejdelší část této bakalářské práce se věnuje samotnému obyvatelstvu v okrese Trutnov. Tato hlavní kapitola je rozdělena do 7 podkapitol a to konkrétně na vývoj počtu obyvatel, strukturu obyvatel, porodnost a úmrtnost, sňatečnost a rozvodovost, migrace, národnostní složení a nakonec náboženské složení okresu Trutnov. V každé z těchto podkapitol jsou vysvětleny důležité pojmy, kterými se daná kapitola zabývá. Tato práce je zaměřena převážně na aktuální dění v okrese Trutnov a má za úkol shrnout současný stav obyvatelstva v tomto okrese. Některé statistické výsledky jsou porovnány s Českou republikou nebo v rámci Královéhradeckého kraje, aby čtenář lépe porozuměl výsledným informacím.

V závěru práce je seznam prostudované literatury a internetové zdroje, ze kterých tato práce čerpala informace. Všechny statistické údaje jsou z Českého statistického úřadu a měly by být co nejaktuálnější. Na konci práce jsou v přílohách přiložené dvě mapy okresu Trutnov. Na první je vyobrazené administrativní členění celého okresu a druhá mapa je obecně-geografická.

2 Cíle práce

Cílem práce je uvést co to vlastně demografie je, shrnout historii demografie, jak získáváme data pro demografické analýzy, základní demografické ukazatele a demografické obory. Další část práce se věnuje okresnímu městu Trutnov, kde je popsána historie a současnost tohoto města. Dále je cílem v krátkosti charakterizovat okres Trutnov. Poslední a zároveň nejdelší část bakalářské práce se věnuje obyvatelstvu v trutnovském okrese. Z tohoto důvodu je obecným cílem poukázat na probíhající demografické změny na území České republiky, zejména pak na vybraném území okresu Trutnov. Podstatné je změny demografického vývoje registrovat, vnímat a zabývat se nejenom jejich důsledky, ale i příčinami vzniku daného trendu. Takto je možné shrnout obecný cíl bakalářské práce. Hlavním cílem bakalářské práce je na základě sjednocených údajů, nastudované literatury a jiných zdrojů zhodnotit demografický vývoj vybraného okresu Trutnov. Jelikož je demografie velice rozsáhlým oborem, tak velká část práce se zabývá právě vysvětlením důležitých pojmů v demografii. Další a zároveň hlavní část je pak věnována právě demografickému vývoji v okrese Trutnov.

3 Metody práce

V bakalářské práci je využita základní metoda demografie, což je demografická statistika zabývající se statistickým zpracováním zjištěných údajů. Předmětem zkoumání jsou demografické procesy a to porodnost, úmrtnost, sňatečnost, rozvodovost a migrace a jejich dopady na společnost v rámci okresu. Dále je v práci zachycen vývoj obyvatelstva v okrese Trutnov, struktura obyvatel, národnostní složení a náboženské složení. Sledovanou statistickou veličinou je populace okresu Trutnov. Zjištěné údaje jsou tříděny z hlediska místního a časového a jiné. Pro potřebu vlastní demografické analýzy jsou výchozí údaje z demografické statistiky převedeny na formu vhodných ukazatelů. Veškerá data pro demografické zpracování jsou ze Českého statistického úřadu.

4 Demografie

Pojem demografie se skládá ze dvou původem řeckých slov, prvním je slovo "démós", které se dá přeložit jako obyvatelstvo či lid a druhé slovo je "graphein", které by se dalo volně přeložit jako popis. Z toho vyplývá, že demografie se zabývá popisem obyvatelstva. Demografie se považuje za vědu o obyvatelstvu nebo také jako populační vědu (Klufová a Poláková 2010, s. 2).

Demografie je vědní obor, který zkoumá reprodukci lidských populací. Zabývá se zejména jejich strukturou, vývojem a velikostí a to z hlediska kvantitativního a kvalitativního. Demografická reprodukce je obnova lidských populací rozením a vymíráním. Změny počtu obyvatel a populační úbytek či přírůstek jsou základními tématy demografie. Počet obyvatel přímo ovlivňují procesy - porodnost, úmrtnost a prostorová mobilita. Demografie zkoumá obecné pravidelnosti a zákonitosti reprodukce lidských populací, ale i jejich specifické projevy. Při studiu populačního vývoje demografie úzce spolupracuje s geografii obyvatelstva, která se zabývá migrací a rozmístěním populace, protože populační vývoj je výsledkem přirozené obnovy - tedy narozením a umřením, ale zároveň výsledkem prostorové mobility - tedy migrací (Kalibová, Pavlík a Vodáková 2009).

Demografické jevy jsou významné události v lidském životě, které hromadně vytváří průběh demografické reprodukce. Nejdůležitější demografické události jsou narození a úmrtí, ze kterých jsou odvozeny demografické procesy porodnosti a úmrtnosti. Zvláštním druhem úmrtí jsou potraty - tedy potratovost. Ostatní události ovlivňují demografickou reprodukci zprostředkovaně, mezi tyto procesy řadíme sňatečnost a rozvodovost, porodnost a nemocnost. Tyto události se evidují a potom zkoumají jako hromadné jevy, nikoli tedy jako individuální události v životech jedinců. Upraví se do procesů porodnosti, úmrtnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti a poté se analyzují a hledají se pravidelnosti a speciální charakteristiky jejich vývoje (demografie.info 2019)

4.1 Historie demografie

Počátky demografie a první zmínky o zjišťování demografických údajů můžeme objevit už v dávném středověku, kdy však šlo o sbírání dat z ryze praktických důvodů - vyplýval z potřeb vládnoucích tříd. Početní stav populace byl chápán jako zdroj hospodářské, vojenské a politické moci státu. První sčítací akce, měly za cíl zjistit počet obyvatel například z důvodu obživy. Odhady byly v drtivé většině nedokonalé a často nesmyslné. Modernější formy registrace a evidence občanů byly až v 17. století (Vystoupil a Tarabová 2004)

Za zakladatele demografie je považován brit John Graunt, který žil v letech 1620-1674. Narodil se v Londýně a tam také zemřel. Ve svém sběru dat si všímal určitých zákonitostí, které byly platné pro celé soubory. Věnoval se zejména zpracovávání statistických dat ze sčítání lidu. Odhalil poměr mezi počtem mužů a žen v populaci a zjistil stabilní poměr mezi počtem narozených chlapců a děvčat, který stanovil poměrem 14 chlapců na 13 dívek. Zabýval se také řádem vymírání podle věkových skupin, který tvoří základ úmrtnostních tabulek. Své objevy v roce 1662 publikoval v knize "Natural and Political Observation, made upon the Bills of Mortality". Nejen na základě této práce se stal členem Královské společnosti v Londýně, byl také považován za jednoho ze zakladatelů epidemiologie.

Co se týká historie demografie u nás, tak práce s demografickou tematikou vznikaly již v polovině 18. století. Za zmínku stojí také dochovaná matrika z Jáchymova z roku 1531.

Prvním významným mužem v českých zemích byl Josef Antonín Riegger, který žil v letech 1742-1795. Vydal 12 svazků práce, kde je přehled dosavadních vědomostí o lidnatosti Čech, první záznamy o přirozené změně převzaté z církevních pramenů od roku 1762, kdy u nás začala souvislá řada o počtu porodů, úmrtí a sňatků.

Za zakladatele demografie u nás je však považován Antonín Boháč, který žil v letech 1882-1950. Organizačně se podílel na prvním i druhém sčítání lidu v roce 1921 a 1930. Byl docentem demografie a přednášel základy populační vědy na přírodovědecké fakultě od školního roku 1929. Byl členem Mezinárodního statistického institutu a

Mezinárodní unie pro vědecké studium populace. Mezi jeho největší díla patří: Český problém populační (1914) a Náš populační problém a statistika (demografie.info 2019).

4.2 Zdroje demografických dat

Demografie čerpá data z mnoha různých pramenů, avšak vybral jsem pouze ty nejhlavnější.

Sčítání lidu - Jedná se vůbec o jedny z prvních statistik a také má nejstarší historii. Jde o rozsáhlou akci, zjišťuje se co nejvíce osobních charakteristik o všech lidech. Musí se vypracovat jednoznačná kritéria u jednotlivých postupů, vyškolit spousty pracovníků, definovat pojmy, vytvořit dotazníky a zajistit zpracování a mnoho dalších opatření. Sčítání se obvykle realizuje dotazovací metodou, kterou provádí sčítací komisaři, a nebo pomocí dotazníků, kdy sčítací formulář vyplní každá sčítaná osoba (Koschin 2005)

Sčítání lidu patří mezi velmi náročné akce a proto se uskutečňuje jednou za 10 let (poslední bylo v roce 2011, tudíž příští sčítání lidu bude v roce 2021). Při sčítání lidu získáváme informace o obyvatelích daného území. Sčítání přináší velké množství cenných údajů, které nelze jiným způsobem efektivně zjistit. Veškeré data, které se získají při sčítání lidu eviduje Český statistický úřad (ČSÚ 2019).

Vůbec první sčítání lidu bylo provedeno v 3 800 před našim letopočtem Babyloňany. V té době mělo sčítání velké nedostatky, sčítali se zejména muži a otroci byli počítáni jako majetek. Až v 19. století vytvořil Adolf Lambert Quetelet první zásady pro sčítání lidu. Za období vlády Marie Terezie probíhalo sčítání lidu každý rok a sčítání byli pouze muži a jejich majetek. Až v roce 1869 byl tento interval změněn na desetiletí a takto je to zachováno až dodnes. (ČSÚ 2019).

Evidence migrací - Tato evidence poskytuje informace o rozmístění obyvatelstva v závislosti na ostatních sociálních a ekonomických jevech. V České republice je tato migrace definována jako změna trvalého bydliště za hranice určité administrativní jednotky. Evidence vnitřní migrace byla zavedena už v Československu v roce 1949 a souvisí s povinným hlášením se k trvalému pobytu. Přejížděné pobyty nejsou ve statistice zahrnovány a ani se neevidují (Kalibová 1997, s. 11)

Evidence nemocnosti - Tato evidence neposkytuje v současné době v České republice úplné informace.

Evidence přirozené měny - Toto je termín zahrnující všechny demografické ukazatele s výjimkou migrace. K jejich zachycení je používána soustava matrik. V dnešní době se tato evidence ke sběru dat příliš nepoužívá, v mnohých případech se kvalita dat velmi odlišovala, záleželo na konkrétní farnosti a navíc evidovala občany pouze katolického vyznání (demografie.info 2019).

Populační registr - Registr slouží k poskytnutí informací o stavu populace. V dané zemi se do registru zapisují veškeré základní informace o každém jednotlivci a to v průběhu jeho života (například sňatek, rozvod, či narození potomka). Každý jednatel je zařazen do registru už od narození pod svým rodným číslem a z registru je vyřazen pouze emigrací nebo úmrtím. Jednotlivé informace v populačním registru jsou aktualizovány při jednotlivých sčítání lidu (Veselá 1997)

Ostatní zdroje - Mezi ostatní zdroje demografických dat můžeme zařadit například historické prameny, soupisy voličů nebo výběrová šetření. Výběrová šetření slouží k doplnění nebo aktualizování dat ze sčítání lidu a specializují se na speciální informace, například o názorech populace na určité situace. K tomuto způsobu patří například i retrospektivní šetření, které slouží k rekonstrukci vývoje sledovaného procesu u daných osob (Klufová a Poláková 2010).

4.3 Základní demografické ukazatele

"1. **Poměrná čísla extenzivní** – vznikají vydělením dvou stejnorodých údajů ve stejném časovém okamžiku a shodném územním vymezení (např. struktura zemřelých podle věku, podíl mužů v populaci)

2. **Poměrná čísla intenzivní** – vznikají vydělením různorodých údajů, když jednotky vyjádřené ve jmenovateli jsou nositelem události nebo jevu vyjádřeného v čitateli (např. počet zemřelých dělený počtem obyvatel). V rámci nich se někdy vyčleňují míry a kvocienty.

3. **Indexy** – vznikají jako podíl dvou absolutních čísel vymezených různě časově nebo prostorově (např. index vývoje počtu obyvatel v roce 1961 a 1991).

Podle jiných hledisek lze rozlišovat ukazatele:

- Celkové (obecné) nebo specifické (diferenční) podle toho, zda jsou vypočteny za celou populaci nebo její část

- Definitivní nebo předběžné (na základě neúplných nebo nedostatečně zkontrolovaných dat)

- Hrubé (vypočtené na základě jednoduchých metod) nebo srovnávací (při výpočtu vyloučíme vliv některé z podmínek, která s vlastním procesem přímo nesouvisí)" (Vystoupil 2005, s. 27)

4.4 Demografické disciplíny

Demografická analýza - Zabývá se rozбором složek demografické reprodukce, to znamená úmrtnost, porodnost, nemocnost, potratovost, ale také sňatečnost a rozvodovost. Demografická analýza nahlíží na demografické události jako na hromadné jevy s cílem vymezit jejich charakteristické znaky a zkoumat, jak se mění v průběhu času na zkoumané oblasti. Vychází ze základní datové dokumentace a údaje dává do vzájemných vztahů a souvislostí. Výsledkem jsou demografické ukazatele (Kalibová 2001).

Regionální demografie – Zabývá se demografickými procesy v daném regionu. Provádí regionální analýzy, podobnosti a rozdíly demografických situací. Zkoumá například vývoj a současný stav obyvatelstva, migraci mezi jednotlivými regiony, ale také třeba pracovní s zdroje. Regionální demografie souvisí s ekonomickou demografií, geografii obyvatelstva a geodemografií. Analyzuje ekonomickou situaci, aktivitu obyvatelstva a její rozvoj v regionu (Klufová a Poláková, 2010).

Teoretická demografie – Zkoumá demografický vývoj jednotlivých populací a hledá obecné zákonitosti vývoje demografických systémů. Na základě získaných informací se formulují různé prognózy či hypotézy (Kalibová 2001).

Historická demografie – Zabývá se vyhledáváním a následným využitím historických zdrojů pro demografické studium historických populací. Na konkrétních případech populačního vývoje v minulosti ověřuje populační teorie a vytváří nové hypotézy (Kalibová 2001)

Popisná demografie – Popisuje veškeré údaje o obyvatelstvu, které souvisí s jeho strukturou, velikostí, geografického rozložení a vývojem. Slouží jako zdroj informací pro instituce, ať už státní či regionální a pro další vědní obory, které zajímá obyvatelstvo (Klufová a Poláková, 2010).

5 Okresní město Trutnov

Okresní město Trutnov je v severovýchodních Čechách a spadá do Královéhradeckého kraje. Město leží na řece Úpě v Krkonošském podhůří. Trutnov je 35. největším městem v České republice podle počtu obyvatel a dokonce 16. největším městem podle katastrální rozlohy. Trutnov je po Hradci Králové druhé největší a nejlidnatější město v kraji. Ke dni 1. 1. 2019 mělo město Trutnov 30 195 obyvatel a katastrální výměra činila 10 336 ha. Město se skládá z 21 místních částí a starostou města je Mgr. Ivan Adamec (mistopisy.cz 2019)

5.1 Historie města a okolí

Počátky města se pojí s řekou Úpou. Ta dala své jméno osadě, která vznikla ve 12. století, předchůdci dnešního Trutnova, jak ji přejmenovali němečtí kolonisté, kteří sem přišli za Přemyslovců. Vůbec první dochované písemné doklady o městě jsou z roku 1260. Byla to listina Idíka z Úpy z rodu Švábeniců, která dokládá věnování některých majetků zderazským křižovníkům. Původní název dnešního Trutnova byl Upa. Rod Švábeniců, který založil Trutnov někdy kolem roku 1250 a již dříve kolonizoval oblast Trutnovska si však podržel tyto majetky jen do konce 13. století. Kolem roku 1301 odkupuje od Švábeniců král Václav II. celou oblast, včetně města Trutnov. Tato oblast se poté stává předmětem mnohých zástav. Postupně je zastavena Janu z Vartenberka, Půtovi z Turgova, knížeti Jindřichu Javorskému, Petru z Rožmberka a nakonec Bolkovi II. Svídnickému. Po smrti Anežky se Trutnov znovu dostává pod přímou správu Václava IV, stalo se tak v roce 1392 (ictrutnov.cz 2019).

Václav IV. zapisuje trutnovský kraj s městy Dvorem Králové i Trutnovem v roce 1399 svoji manželce Žofii. Ta je korunována až v roce 1400 a tedy až od této doby je právně možné počítat město Trutnov jako královské věnné město. Nepochybně však už nějakou dobu před korunovaci Žofie užívala příjmů z Trutnova. Už v této době však doléhá společenská i ekonomická krize na město Trutnov, kde v té době působí zderazský křižovník, básník a významný kazatel Johlín z Vodňan. V roce 1421 se Trutnov stává městem husitů a na jejich straně vystupuje i v bitvě u Lipan v roce 1434. Kolem roku 1500 se Trutnov stává městem luteránským (trutnov.cz 2019).

Roku 1437 se Trutnov dostává do držení královny Barbory Celské, což byla vdova po Zikmundovi Lucemburském, která město dává opět do zástavy Hanušovi Wolfovi z

Warnsdorfu. Poté je město zastavováno dále pánům ze Šumberka, pánům z Lichtemburka a Adamovi Zilvárovi z Pilníkova. Byť byl Trutnov stále královským věnným městem, tak jeho zastavování znamenalo poddanskou závislost měšťanů na zástavní vrchnosti. O trutnovská práva v roce 1535 zabojovala i královna Anna Jagellonská, která pak převzala roku 1544 trutnovské panství a vybavila město novými právy a rozsáhlou samosprávou. Město Trutnov, ale mohlo využívat těchto nových práv pouze krátkou dobu, neboť pro svou účast v povstání proti císaři v roce 1547 tato práva ztratilo a bylo opět zastaveno. Město bylo zastaveno Kryštofu z Jeníkova se kterým poté město vedlo soudní spor, jelikož je nutil složit poddanskou přísahu. Tehdy přesto dochází k významnému ekonomickému růstu. V Trutnově je zřízen vodovod, dokonce je vydlážděno i náměstí. V roce 1549 se staví městský pivovar a v roce 1580 město přebírá pod svou zprávu špitál a ostatní majetky zderazských křižovníků ve městě. Město má tři městské brány, před kterými je roku 1548 až 147 domů. Ke konci století nabírá město stále větší postavení. V roce 1571 město získává ovčín, papírnu, dva mlýny a zámek. Po roce 1591 sice město zámek ztratí, ale i přesto se stává královským městem. V roce 1599 si rada a obec města Trutnova znovu kupuje panství zpět a důležitá práva a tímto rokem končí 200 let stará historie města jako věnného města českých královen (trutnov.cz 2019).

Další rozvoj v 16. století narušila třicetiletá válka. Podle prvního sčítání lidu mělo město 1100 obyvatel. Město bylo dvakrát vypáleno Švédy a to v roce 1642 a 1647. I další období bylo neklidné. V 18. století probíhaly morové epidemie a války s Pruskem. Jelikož Trutnov leží u hranic, tak se mu nevyhnula žádná větší válka v této oblasti. Vzhled Trutnova se často měnil z důvodu požárů. Trutnov za celou svou historii vyhořel dokonce třináctkrát. První požáry proběhly už v roce 1313 a 1424. V roce 1848 shořela s radnicí i všechna privilegia města. Pořízení opisů stálo město poslední groš. Zástupci Trutnova jeli se zbytky ohořelých listin do Dvora Králové, kde pod přísahou vypověděli, co bylo obsahem všech spálených privilegií. Následující rok, když se sešel zemský směn v Kutné Hoře, potvrdil král Vladislav Jagellonský Trutnovu jeho privilegia. Největší požár postihnul město roku 1891, kdy vyhořelo kromě 18 domů celé město. Dalším problémem města byly časté povodně. V 19. století postihlo město 7 vodních katastrof, z nichž vůbec ta nejhorší byla v roce 1897. Průtrž mračen v Krkonoších v červenci roku 1897 proměnila řeku Úpu v divokou řeku, která sebrala všechno sebou. Zemřelo spousty domácích zvířat, ale také 41 lidí. Strhla přes 30

obytných domů a přes 300 jich poškodila. Aby se toto už neopakovalo, tak se vybudovaly na řece Úpě pevné kamenné hráze, které ve městě stojí dodnes. Od 14. století až do poloviny 19. století obepínaly město hradby. Centrem veškerého dění ve městě bylo náměstí, ze kterého vedly ulice do prostoru Dolní, Horní a Střední brány. Raritou Horní brány byly v 16. století její 2 pívňi zvony, které oznamovaly konec popíjení v hospodách, těch se ještě v roce 1900 uvádělo dokonce 76. Vydatně je zásobovaly 2 pivovary, z toho jeden z nich ve městě vaří pivo dodnes. Je to pivovar Krakonoš, který vznikl v roce 1582 (ictrutnov.cz 2019).

Krakonošovo náměstí s domy s rysy empíru, klasicismu a baroka, připomíná mnohé minulosti města. V prusko-rakouské válce roku 1866 se bojovalo i v Trutnově, pamětní deska v dlažbě s datem 27. června 1866 označuje místo, kde bylo odvedeno do Pruska devatenáct občanů jako rukojmí pro údajnou účast na bojích ve městě. Dominantou Krakonošova náměstí je barokní, 11 metrů vysoký sloup Nejsvětější Trojice z roku 1704, který stojí na bývalém místě pro popravy. K dalším barokním památkám města patří sousoší svatého Jana Nepomuckého a Svaté Rodiny. Další dominantou náměstí je stará kašna, která byla postavena roku 1892. Na kašně je socha vládce Krkonoš Krakonoš, který dohlíží na město i na své rodné pohoří Krkonoše. Na náměstí se nachází také stará radnice, která dostala svou novogotickou podobu až po požáru v roce 1861. Její původní renesanční vzhled ze šestnáctého století připomíná pouze sgrafitová výzdoba. V přízemí radnice je v dnešní době informační centrum a občas se zde pořádají různé galerie. Radnice má taktéž velký stát, který slouží městu pro různé reprezentační akce. Gotický hrad ze třináctého století byl přestaven na zámek v renesančním stylu zhruba v šestnáctém století, který byl však za války zničen. Poté byl přebudován a nyní na jeho místě sídlí škola a od roku 1951 dodnes je zde městské muzeum, které přitahuje turisty zejména pro svou expozici prusko-rakouské války, která se zde odehrávala v roce 1866. Zajímavostí je, že zde v prusko-rakouské válce zvítězili Rakušané svoji jedinou bitvu, kterou připomíná v Trutnově spousta pomníků dodnes. Dominantou celého města je památník generála Gablenze na vrchu Šibeník. Od roku 2001 si mohou návštěvníci města na 28 informačních deskách projít naučnou stezku po stopách války. Desky pokývají celou oblast, kde probíhala válka a to od polské Kamiennéj Góry na severu až po Choustníkovu hradiště na jihu. Stezka vede z Krakonošova náměstí a desky jsou ve třech jazycích (český, polský a německý). Turisté se tak dozvědí zajímavou formou nejen o průběhu bojů, ústupu či postupu a druhu

válečných jednotek, organizaci obou armád, organizaci zdravotní služby, ale například i o náhrobcích a pomnicích a nápisech na nich (ictrutnov.cz 2019).

K pamětihodnostem města patří také chrámové stavby. Historicky vůbec nejstarší je kostel svatého Václava v Horním Starém Městě, písemně doložený již k roku 1313. Jeho nejceněnější památkou je epitaf z roku 1606 zobrazující početnou rodinu lesmistra Nusse. Klasicistický kostel Narození Panny Marie s prvky baroka pochází až z roku 1782 a je dílem stavitele Niedereckera. Věž kostela je 64 metrů vysoká a uvnitř kostela jsou unikátní varhany s 3000 píšťal, které jsou největším nástrojem v kostele v celém Královéhradeckém kraji. Evangelický kostel v novogotickém slohu z roku 1900 byl v roce 1980 rekonstruován na koncertní síň Bohuslava Martinů. Velký kus historie Trutnova v sobě ukrývá také obrovský hřbitov z roku 1875 s novorománskou kaplí svatého Kříže. Nachází se zde pomník 334 obyvatel Trutnova padlých v 1. světové válce, pomník čsl. vojáků z roku 1938 a náhrobek židovských žen z koncentračního tábora v Poříčí (ictrutnov.cz 2019)

5.2 Současnost

Po revoluci prošel Trutnov velkou změnou. Došlo k přejmenování ulic a náměstí, některé budovy změnilý svůj účel či majitele. Domy nejen na náměstí, ale i v okolí získávají nový kabát. Město podniká postupnou rekonstrukci a obnovu krásného podloubí na náměstí, to získává opět původní vzhled a celkově město vzkvétá. I proto se sem spousta turistů vrací. Životní prostředí se také zlepšilo a to díky úpravám na tepelné elektrárně v Poříčí, čističce odpadních vod a vybudováním skládky TKO. Řeka Úpa už není tolik znečištěna od textilních továren, které postupně z města vymizely. Roku 2007 byl zahájen projekt "Čistá horní Úpa", po kterém se výrazně zkvalitnilo životní prostředí zdejšího regionu. Realizace tohoto projektu trutnovských vodohospodářů za více než půl miliardy byla dokončena na konci roku 2009. Jeho přínosem je nejen kvalitnější voda v horním toku řeky Úpy, ale i daleko větší ochrana podzemních vod v celé oblasti. Projekt řeší čištění a odkanalizování odpadních vod, rekonstrukci nebo dostavbu kanalizace v Trutnově, Svobodě nad Úpou, Mladých Bukách, Horním Maršově a v Janských Lázních a dále modernizaci čistírny odpadních vod v Bohuslavicích nad Úpou. Celá akce řeší 32 liniových staveb v úhrnné délce 29 kilometrů stokové sítě. Po roce 1989 přišlo do Trutnova mnoho průmyslových firem například Siemens, Continental, Tyco, ABB nebo BAK, které postupně vytlačili pro Trutnov velmi tradiční textilní průmysl. V dnešní době v Trutnově převládá

elektrotechnický průmysl. Velmi výraznými změnami prošly dopravní komunikace ve městě. Doprava je plynulejší, bezpečnější a jednodušší díky sedmi nově vybudovaným kruhovým objezdům. První z nich byl vybudován na komunikaci ulice Polská v roce 1997 a jeden z těch posledních v roce 2006. V minulosti zde byl problém s parkovacími místy, to však vyřešilo nově vybudované parkoviště vedle bývalé porodnice. Přibylo zde také velké množství zeleně a chodníky jsou udržované, což vítá určitě každý obyvatel tohoto města. Byl zde také vybudován kamerový systém města Trutnov, který zajišťuje lepší ochranu pro občany a jejich majetek. Kamery byly nainstalovány na exponovaných místech, kde byla registrována vyšší míra kriminality. Cílem bylo snížit kriminalitu na území města Trutnov, v současné době je nainstalováno čtrnáct kamer, které jedou nepřetržitě (ictrutnov.cz 2019)

Velkou změnou prošlo i cestování ve městě. Vybuďovalo se nové autobusové nádraží a velkou rekonstrukcí prošlo i nádraží vlakové. To dokonce získalo v roce 2008 ocenění "Nejkrásnější vlakové nádraží". Město dále připravuje pro občany a turisty pohodlnější cestování v podobě vybudování nové odbavovací haly. Součástí běžného života se zde rychle stala velká nákupní centra, která lidem zjednodušuje jejich čas. I samotné centrum města se proměnilo. Upravila se pěší zóna, barokní sousoší Svržení svatého Jana Nepomuckého z roku 1728 se vrátilo na své tehdejší místo na Horské ulici naproti budově Pošty, v místech někdejšího mostu přes Mlýnský náhon. Mezi kostelem Narození Panny Marie a budovou dnešního muzea se nachází další sousoší Svaté Rodiny z roku 1730. Velkou změnou si prošlo hlavně náměstí. Radnice a podloubí získalo novou fasádu. Na náměstí bylo zrenovováno dominantní sousoší Nejsvětější Trojice z roku 1704. Náměstí bylo vydlážděné už v 16. století nejspíše valouny z řeky Úpy. V roce 2009 se na náměstí přidala bronzová socha císaře Josefa II. na vysokém podstavci, která zde stávala už v letech 1886-1923. Slavnostně byla odhalena 12. 9. 2009. Zajímá historie města se odrazila i na pojmenování náměstí, kdy přes názvy Rynek-Náměstí, Hlavní náměstí nebo Trh dostalo dnešní podobu Krakonošovo náměstí a to již od roku 1990. Barevné fasády, zrekonstruována štuková výzdoba, květiny nejen v lunetách podloubí jen dotváří rozkvetlé město. V čase Vánoc je město vyzdobeno a láká k prohlídce i nákupům na místních trzích. Příjemné posezení lze také nalézt před Městskými lázněmi nebo u nově vybudovaných dětských hřišť, mezi vůbec nejoblíbenější patří hřiště u Společenského centra Uffo. Všechna dětská hřiště se postupně modernizují a opravují. První hřiště vzniklo v městské části Kryblice. V

letních měsících mohou turisté i občané využít městské letní koupaliště, či krytý bazén. Město nezapomíná ani na památky. Postupně došlo k opravě sakrálních, vojenských památek i k opravě městského hřbitova. Díky velikosti a počtu obyvatel je Trutnov městem, kde jsou všechny potřebné instituce a potřebné úřady, které se snaží vyjít občanům vstříc. I v oblasti zdravotnictví udělalo město Trutnov velký pokrok, byla vybudována nová Masarykova poliklinika a zrekonstruoval se i areál trutnovské nemocnice. Nemocnice má nová oddělení i moderní přístroje. Byly zde vybudovány nové domy s pečovatelskou službou a nový areál Domova pro seniory. Co se týká škol, tak většina z nich se modernizovala a zakoupila vše potřebné pro výuku, včetně moderního vybavení (ictrutnov.cz 2019).

V Trutnově narostl i zájem o kulturu, proto se město rozhodlo vybudovat víceúčelové společenské centrum Trutnovska pro kulturu a volný čas, které bylo pojmenováno po básníku Uffo Hornovi. Uffo Horn byl česko-německý básník, novinář, spisovatel a politik. Centrum bylo dokončeno v roce 2010 a bylo slavnostně otevřeno s obrovským úspěchem téhož roku. Výstavba stála téměř půl miliardy korun českých. Centrum je proslulé díky svému architektonickému vzhledu, ale i pro svůj interiér. Sál se dá velikostně upravovat. Společenské centrum Uffo získalo řadu ocenění, za zmínku stojí Stavba roku 2011. Velkou renovací a obnovou prošla i městská knihovna Trutnov, další chloubou Trutnova je městská galerie zřízená v památkově nejvýznamnějším domě čp. 38. V Trutnově se taktéž pořádá mnoho hudebních festivalů, například festival komorní hudby Trutnovský podzim se koná už od roku 1981 pravidelně každý rok. Dalším velice známým festivalem je Trutnovský varhanní festival a prosincový Trutnovský advent, které se pořádají v kostele Narození Panny Marie nedaleko náměstí. Mezinárodní festival jazzu Jazzinec má stále více fanoušků a již desetiletou tradici, pravidelně sem přijíždí ti nejznámější jazzmani. Určitě nejznámějším festivalem je Open Air Music festival, který se koná v srpnu, na který sem přijíždějí lidé z celého světa. Město má kino Vesmír, které se plánuje zrekonstruovat a také letní kino Na Bojišti. Dále je tu stále větší množství akcí pro děti (ictrutnov.cz 2019).

Co se týká sportu, tak i v tom se Trutnov snaží posunout. Nyní už tu má zázemí skoro třicet druhů sportu. V relativně krátké době se zde vybuďovalo mnoho sportovišť, mezi to nejvyužívanější patří sportoviště nedaleko centra na pravém břehu řeky Úpy. Veřejnost hojně využívá již zmíněný krytý bazén, kde se mimo jiné nachází také sauna, fitness centrum, masáže, solárium i občerstvení. Na nedalekém koupališti se nachází

tobogány, skluzavka, dětský koutek, kurt na plážové sporty, hřiště pro nohejbal i volejbal, stoly pro stolní tenis a také občerstvení. Vedle koupaliště se nachází tenisový areál, který může využívat kromě místního týmu i veřejnost. Vedle tenisového areálu je fotbalový a atletický stadion. Dále je nedaleko také zimní stadion, ten má kromě ledové plochy i velmi dobré zázemí. Hala se využívá i pro curling. Populární ve městě je večerní veřejné bruslení, a to i v letních měsících. Dále město nabízí ricochetové kruty ve sportovním areálu Na Nivách, který je nově zrekonstruován. Dá se tam hrát i badminton nebo se zde nachází i horolezecké stěny. V zimě jsou spravovány běžecké tratě, které mají až 50 km. Okolní terén je v hodný jak pro bruslení, tak pro cykloturistiku. Nejznámějším sportem v Trutnově je určitě basketbal, který tu má i velkou fanouškovskou základnu. Sídlí zde ženský tým BK Kara Trutnov, který patří vůbec k těm nejlepším v České republice. V Trutnově se pořádají také závody na horských kolech, nebo na podzim Velká cena Trutnova v plavání. Vodáci pořádají pravidelně závody ve vodním slalomu na řece Úpě. Trutnov pořádá turnaje téměř ve všech populárních sportech (ictrutnov.cz 2019).

6 Charakteristika okresu Trutnov

Okres Trutnov spadá do Královéhradeckého kraje, kde se rozprostírá převážně v severní části, kde přechází z podhorského pásma v horský masiv Krkonoš. Zeměpisné souřadnice jsou 50°36' severní šířky a 15°48' východní délky. Severní hranici okresu tvoří po celé délce státní hranice s Polskem, východní a z části jižní hranice sousedí s okresem Náchod. Zbývající část jižní hranice tvoří z velmi malé části okres Hradec Králové a zbytek jižní hranice tvoří okres Jičín. Západní hranici okresu tvoří Liberecký kraj, konkrétně okres Semily.

Rozloha okresu Trutnov ke dni 1. 1. 2019 je 1 147 km², což je 24,1 % celkové plochy Královéhradeckého kraje. Okres Trutnov je tak největším okresem v kraji. Z hlediska počtu obyvatel se okres Trutnov řadí na druhé místo v kraji za okres Hradec Králové, ke dni 1. 1. 2019 zde žilo 118 240 obyvatel, což je 21,5 % z celkového počtu obyvatel Královéhradeckého kraje. Co se týká hustoty zalidnění, tak je trutnovský okres na třetím místě za okresy Náchod a Hradec Králové. Na 1 km² připadá 103,1 obyvatel (ČSÚ 2019)

Území trutnovského okresu je v porovnání s ostatními okresy v kraji velmi členitý. Jsou zde velké výškové rozdíly z čehož pramení i horší půdní podmínky. Na severu okresu se táhne mohutná hradba Krkonoš s nejvyšší horou České republiky Sněžkou - 1 602 m nad mořem. Krkonoše z krajinářského hlediska patří k tomu nejcenějším co naše Republika nabízí včetně vzácné fauny a flóry. Horský masiv postupně přechází v pahorkatinu, která se táhne až hluboko na jih okresu. I východní část okresu v okolí Radvanic a Žacléře je značně hornatá. Významnými hřbety jsou zde Vraní hory, Rýchory a Jestřebí hory. Naopak nejnižší položenou částí trutnovského okresu je povodí řeky Labe, kde se v katastru obce Kuks nachází i nejnižší položený bod celého okresu s nadmořskou výškou 263 m. Celým okresem od severu k jihu protékají řeky Labe a Úpa, které pramení v Krkonoších. Řeka Úpa se vlévá jako levý přítok právě do Labe u města Jaroměř (okres Náchod).

Celá oblast Trutnovska je velmi rozmanitá. Mnohými je okres Trutnov považován za jeden z nejkrásnějších oblastí v České republice, i to je důvod proč je tato oblast jednou z nejvyhledávanějších u nás. Hradba Krkonoš rámuje území okresu na severu, na jihu je největším lákadlem a zároveň nejnavštěvovanější památkou Kuks, který je považován za barokní perlu umění a architektury. V Kuksu se nachází také "Betlém" s galerií

Braunových soch. V roce 1963 vznikl Krkonošský národní park, který má sídlo ve Vrchlabí, kde je také nejvýznamnější muzeum a informační středisko Krkonoš. Samotný KRNAP má rozlohu 36 000 hektarů a rozkládá se taktéž na území Libereckého kraje. Žije zde přes 300 druhů živočichů a roste zde přes 1 200 druhů rostlin. Krkonoše jsou vyhledávány turisty ve všech ročních obdobích, jsou zde optimální podmínky pro zimní i letní turistiku, i proto je zde rozvinutá síť pensionů, horských chat a hotelů s pestrou nabídkou služeb a možností zábavy. Lyžařským a turistickým rájem je oblast v okolí Pece pod Sněžkou, Špindlerova Mlýna, Žacléře, ale i například Jánských Lázní. Světovou proslulost získal okres Trutnov díky Zoologické zahradě Dvůr Králové nad Labem, kde se chovají africký kopytníci a daří se i odchov afrických nosorožců a dalších ohrožených druhů zvířat.

Z celkové rozlohy okresu tvoří 43,2 % zemědělská půda, z toho více než polovinu tvoří půda orná (53,8 %) a 40,8 % trvalé travní porosty. Okres Trutnov je nejvíce lesnatým okresem v kraji, lesy pokrývají téměř 47 % plochy okresu.

Co se týká struktury obcí, tak 29,3 % obcí patří do velikostní skupiny s počtem obyvatel 200-499. Stejný počet obcí lze nalézt i ve skupině s počtem obyvatel 500-999. V okrese Trutnov je celkem 75 samostatných obcí, z toho 12 z nich má statut města a 3 status městyse. V trutnovském okrese jsou pouze tři města nad 10 000 obyvatel, kde žije téměř polovina všech trvale bydlících obyvatel v okrese Trutnov. V sídelní struktuře je pochopitelně na prvním místě okresní město Trutnov, ve kterém ke dni 1. 1. 2019 žilo 30 372 obyvatel a je tak po Hradci Králové druhým největším městem v celém kraji. Na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností, bylo na území okresu vytvořeno 7 správních obvodů pověřených obecních úřadů a to Trutnov, Vrchlabí, Dvůr Králové nad Labem, Svoboda nad Úpou, Úpice, Žacléř a Hostinné. Jsou zde 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností a to Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí. Tyto obce jsou pověřeny výkonem vybraných funkcí státní správy pro všechny obce, které přísluší do jejich správního obvodu.

Ke dni 31. 12. 2017 bylo v trutnovském okrese 2 397 uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce, z toho 1 249 žen, 136 absolventů a mladistvých a 473 občanů se zdravotním postižením. Dosažitelných uchazečů o zaměstnání bylo 2 290, což je 95,5 % z celkového počtu. V evidenci úřadu práce bylo evidováno 1 639 pracovních míst a na 1

pracovní místo tak připadlo 1,5 uchazeče. Podíl nezaměstnaných osob dosáhl 3,01 % a pohyboval se tak o 0,76 procentního bodu pod úroveň celé České republiky. V tomto ohledu je mezi ostatními okresy kraje nejvyšší. Když tento ukazatel porovnáme se všemi okresy v České republice, tak okres Trutnov obsazuje 27. místo ze 77 okresů.

Na konci roku 2017 bylo zapsáno do registru ekonomických subjektů celkem 29 605 subjektů, což je 21,3 % z celkového počtu ekonomických subjektů celého kraje. Právnícké osoby tvořily 18,7 % a fyzické osoby tedy 81,3 %. V členění podle odvětvové činnosti zaujímaly 21,9 % podniky, které se zabývají maloobchodem, velkoobchodem, opravou a údržbou motorových vozidel, 14 % stavební podniky, 12,5 % podniky, které se zabývají průmyslem a 6,3 % podniky zemědělské (ČSÚ, 2019).

7 Obyvatelstvo v okrese Trutnov

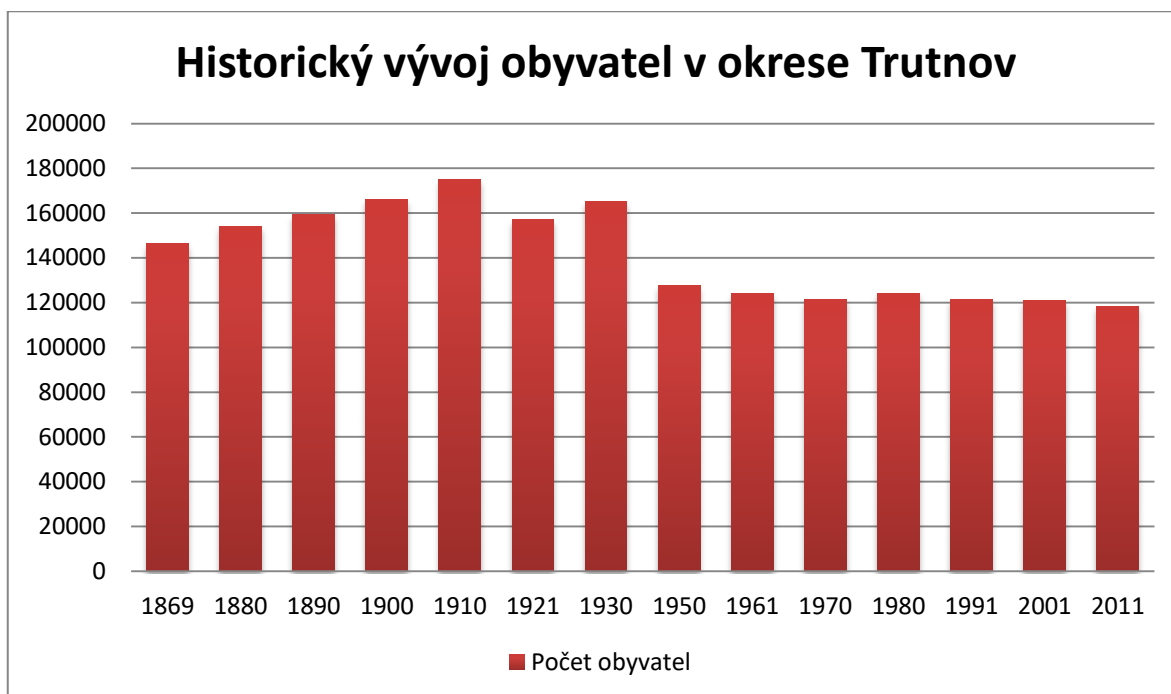
Obyvatelstvo je souborem lidí, kteří obývají určitá území, může se jednat například o města, okresy, kraje, či státy. Často bývá tento termín zaměňován pojmem populace, ale obyvatelstvo se většinou skládá z různých populací, národů a etnik. Všechny údaje o obyvatelstvu se zjišťují skrze sčítání lidu, které se v České republice provádí jednou za 10 let. Poslední sčítání lidu proběhlo v roce 2011, další tudíž bude následovat v roce 2021. Zachycené statistické údaje slouží jako demografické ukazatele, jejichž hodnoty vypovídají o současné situaci, ale i můžou zachycovat obecné trendy budoucího demografického vývoje (Klufová a Poláková, 2010).

Ke dni 1. 1. 2019 v okrese Trutnov žilo 118 240 obyvatel, což je 21,5 % z celkového počtu obyvatel Královéhradeckého kraje. Co se týká hustoty zalidnění, tak je trutnovský okres na třetím místě za okresy Náchod a Hradec Králové. Na 1 km² připadá 103,1 obyvatel. Co se týká struktury obcí, tak 29,3 % obcí patří do velikostní skupiny s počtem obyvatel 200-499. Stejný počet obcí lze nalézt i ve skupině s počtem obyvatel 500-999. V okrese Trutnov je celkem 75 samostatných obcí, z toho 12 z nich má statut města a 3 status městyse. V trutnovském okrese jsou pouze tři města nad 10 000 obyvatel, kde žije téměř polovina všech trvale bydlících obyvatel v okrese Trutnov. V sídelní struktuře je pochopitelně na prvním místě okresní město Trutnov, ve kterém ke dni 1. 1. 2019 žilo 30 372 obyvatel (ČSÚ 2019).

7.1 Vývoj počtu obyvatel

Graf 1 zobrazuje historický vývoj počtu obyvatel v okrese Trutnov ve vybraných letech. Z grafu můžeme vyzkoumat, že před světovými válkami byl počet obyvatel vyšší, nejvíce obyvatel v okrese Trutnov byl v roce 1910, kdy počet obyvatel dosáhl počtu 174 998. Naopak nejméně obyvatel v okrese Trutnov je v současné době, tedy 118 240 obyvatel. Po roce 1930 drasticky klesl počet obyvatel o téměř 38 000 obyvatel. Příčin bylo hned několik, ale mezi největší ovlivňující faktory patří odsun Němců po druhé světové válce, ale také hospodářská krize. Po roce 1950 se počet obyvatel v trutnovském okrese ustálil a do dnešní doby víceméně stagnuje.

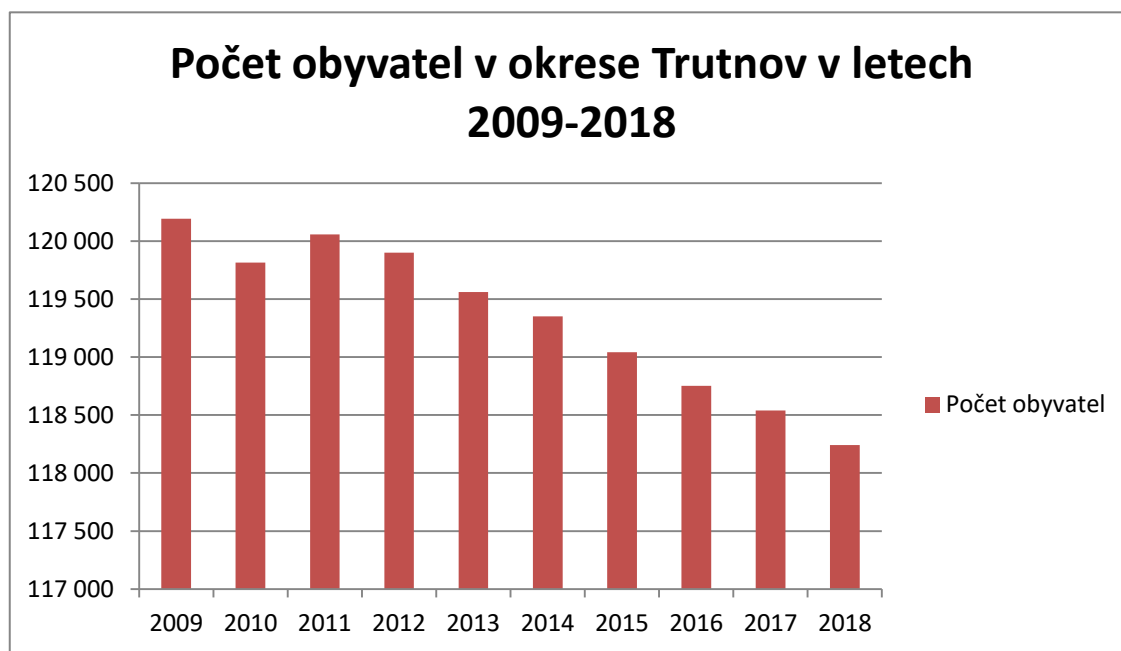
Graf 1: Historický vývoj obyvatel v okrese Trutnov v letech 1861-2011

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

Z dlouhodobého hlediska počet obyvatel v okrese Trutnov v podstatě stagnuje, či mírně klesá. Je to dáno tím, že mladí lidé se stěhují do větších měst, zejména do Hradce Králové za práci. I z tohoto důvodu mírně roste věkový průměr v celém okrese. Přesto nejde o zásadní změny. Z grafu 2 můžeme vyčíst, že v roce 2009 byl počet obyvatel v okrese Trutnov 120 193 obyvatel a v roce 2018 bylo v trutnovském okrese 118 240 obyvatel. Za 9 let tedy ubylo pouze 1 953 obyvatel, což na tak velký okres není nějak závratné číslo.

Graf 2: Počet obyvatel v okrese Trutnov v letech 2009-2018

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.2 Struktura obyvatelstva

Nezákladnější rozdělení struktury obyvatelstva je rozdělení podle věku a pohlaví.

Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví

Věková struktura obyvatelstva je výchozím uspořádáním demografických dat pro jakoukoli demografickou analýzu. Obyvatelstvo se třídí podle věkových skupin a to buď po jednom roce nebo podle pětiletých věkových skupin, nebo také podle předem jinak definovaných kategorií. Věk obyvatele se v demografické statistice rozumí aktuální věk osoby při okamžiku zjišťování, tedy věk při posledních narozeninách. Vývojové trendy věkové struktury obyvatelstva České republiky nejsou v posledních letech příliš optimistické vzhledem k jeho stárnutí. Poslední opravdu velkou porodností, byl babyboom v první polovině 80. let 20. století. V posledních době sice porodnost stoupá, ale nedá se mluvit o výrazné změně či babyboomu. Tudíž se nepředpokládá zásadní změna ve věkové struktuře. Stále dochází k významné podílové ztrátě v kategorii předproduktivního věku, což je 0-14 let a v porovnání s kategorií postproduktivního věku, tedy 65 let a více. V příštích letech se dá očekávat další nárůst podílu nejstarší složky a pokles podílu nejmladší. Následkem toho se budou zvyšovat nároky na důchodové zabezpečení, zdravotní a sociální služby (regionalnirozvoj.cz).

Základní rozdělení podle Koschina je:

- 0 – 14 let: I. biologická generace
- 15 – 49 let: II. biologická generace
- 50 a více let: III. biologická generace.

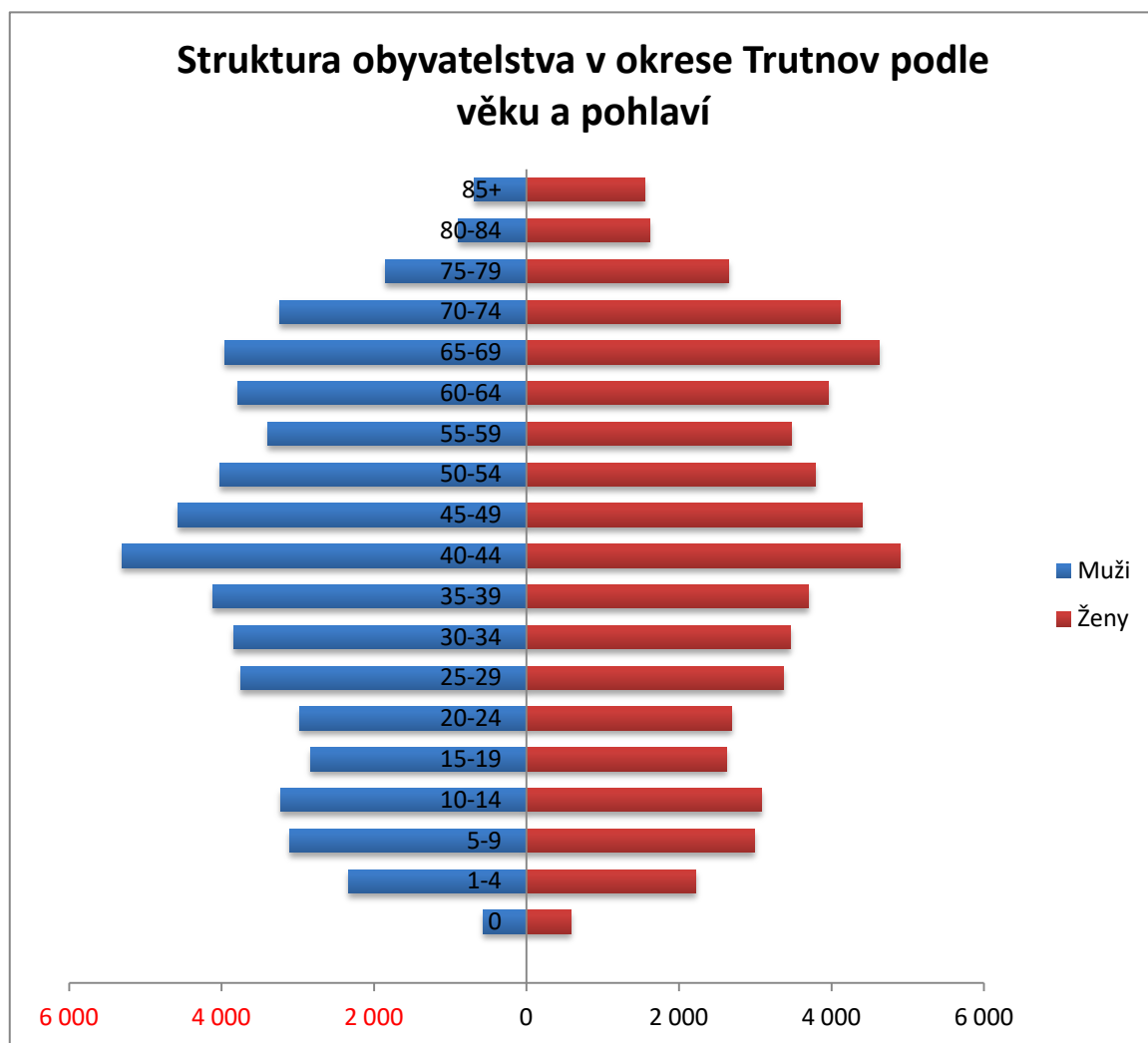
II. biologická generace je tvořena zhruba 50 % celkové populace. Na základě zastoupení předreprodukční a poreprodukční složky se populace rozčleňuje do tří typů věkových struktur:

- progresivní (I. biologická generace převažuje nad III.)
- stacionární (podíl I. a III. biologické generace je téměř stejný)
- regresivní (III. biologická generace převažuje nad I.)

(Koschin 2005)

Celkový počet obyvatel v okrese bylo ke dni 31.12.2018 celkem 118 240 obyvatel, z toho 58 407 mužů a 59 833 žen. Vyšší podíl žen je dán tím, že muži se často dožívají nižšího věku než ženy, což nám naznačuje i graf číslo 3. Stejně jako Česká republika, tak i okres Trutnov patří k regresivnímu typu pyramidy, kde umírá více obyvatel, než se narodí (ČSÚ 2019). Což znamená, že dětská složka nedosahuje zastoupení složky postreprodukční, početně ji nenahrazuje a v dlouhodobém pohledu poté dochází ke snižování početního stavu populace. Tento trend převládá u drtivé většiny vyspělých zemí a v České republice zhruba od roku 1970 (demografie.info 2019). Dochází tak ke stárnutí populace, jak je již zmíněno v předchozí kapitole. Jak můžeme vidět na grafu číslo 4, tak v rámci rozložení obyvatelstva podle věkových skupin, žilo v okrese Trutnov ke dni 31.12.2018 celkem 18 102 obyvatel ve věku 0-14 let, 74 931 obyvatel ve věkovém rozmezí 15-64 let, což je produktivní věk a 25 207 obyvatel ve věku 65 a více. Z toho můžeme vyvodit, že se dá očekávat, že obyvatelstvo v okrese Trutnov bude i nadále postupně stárnout (ČSÚ 2019).

Graf 3: Struktura obyvatelstva podle věku v okrese Trutnov v roce 2018

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

Graf 4: Rozdělení obyvatelstva podle věkových skupin v okrese Trutnov v roce 2018

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.3 Porodnost a úmrtnost

Porodnost

Porodnost v demografickém smyslu vyjadřuje, kolik dětí je vyprodukováno populací, to znamená kolik dětí porodí za určitý čas. Porodnost je hromadný jev, který vzniká zplozením jedince. V demografii se odlišuje porodnost od individuální plodivosti neboli fekundity, která znamená biologickou schopnost jedinců zplodit děti. Individuální výsledný efekt plodivosti, který se udává v počtu narozených, označujeme v demografii jako plodnost neboli fertilitu (Rabušic 2001).

Porodnost můžeme definovat také jako pojem odvozený od porodu, kterým se rozumí porodit dítě. Fekundita je plodivost, ta vyjadřuje schopnost ženy a muže zplodit potomky, přičemž výsledným efektem, vyjádřeným počtem narozených dětí je fertilita, tedy plodnost (Kalibová 2009).

Úmrtnost

Úmrtnost musíme vnímat i jako proces, který je ovlivněn například kvalitou životního prostředí, nemocností, ale i ekonomickými a sociálními podmínkami a způsobem života. V demografii proto byla sledována především podstata úmrtnosti v určitých časových a prostorových rovinách. Společně s procesem rození patří k nejdůležitějším stránkám reprodukčního procesu lidské populace. Demografie sleduje i jednotlivá úmrtí aby mohla zkoumat charakteristické znaky úmrtí. Jejich analýza poté obohatila poznatky o demografické události úmrtí. Tento přístup pak umožnil přesně analyzovat obecné znaky a změny procesu úmrtnosti (Šotkovský 1998).

Úmrtnost můžeme definovat také jako vymírání určité populace, což je vedle porodnosti základní složka demografické reprodukce. Úroveň a vývoj úmrtnosti je důsledek nemocnosti a kvality života daného jedince v určitém prostředí. Úmrtnost navazuje na fenomén smrti, která se z demografického pohledu jeví jako přesně definovaná a evidovaná událost, která se nazývá úmrtí (Kalibová 2009).

Tyto dva procesy úzce souvisí s přirozenou měnou, což se dá nazvat jako přirozený pohyb obyvatelstva, to je proces rození a vymírání lidské populace. U přirozené měny se porovnává počet narozených s počtem zemřelých a z výsledku poté určujeme zda jde

o přirozený přírůstek nebo naopak přirozený úbytek. Jde o přirozenou obnovu populace a proto zde neřadíme migraci (Kalibová, Pavlík a Vodáková 2009)

V tabulce číslo 1 si můžeme všimnout, že za sledované desetiletí došlo pouze dvakrát k přirozenému přírůstku a to v roce 2008, kdy byl přirozený přírůstek 212 obyvatel a v roce 2010, kdy přirozený přírůstek dosáhl 99 obyvatel. V posledních letech však dochází přirozenému úbytku, tak jako v celém Královéhradeckém kraji (ČSÚ 2019).

Ke dni 1. 1. 2018 bylo v okrese Trutnov celkem 118 538 obyvatel. Narodilo se 1 164 dětí a zemřelo 1 304 lidí. Tudíž přirozený úbytek činil 140 obyvatel. Největší přirozený úbytek ve sledovaném roce 2018 v okrese Trutnov byl ve městě Dvůr Králové nad Labem, kde se narodilo 137 lidí a zemřelo 201 lidí, tudíž přirozený úbytek byl dokonce 64 obyvatel. Naopak nejvyšší přirozený přírůstek byl v obci Prosečné, kde se narodilo 8 dětí a nikdo ve sledovaném roce 2018 nezemřel. Z dlouhodobého hlediska okres Trutnov zaznamenává přirozený úbytek, což je proti proudu trendu České republiky, která v posledních letech zaznamenává přirozený přírůstek a obyvatel přibývá (ČSÚ 2019).

Tabulka 1: Počet narozených a zemřelých v období 2008-2018

Rok	Narození	Zemřelí	Přirozená měna
2008	1 365	1 153	212
2009	1 313	1 348	-35
2010	1 276	1 177	99
2011	1 175	1 231	-56
2012	1 165	1 227	-62
2013	1 161	1 309	-148
2014	1 155	1 208	-53
2015	1 091	1 226	-135
2016	1 155	1 273	-118
2017	1 131	1 305	-174
2018	1 164	1 304	-140

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.4 Sňatečnost a rozvodovost

Sňatečnost

Sňatečnost se mezi významné momenty při zakládání rodiny. V širším slova smyslu se rodina stává trvalým společenstvím jednoho muže s jednou ženou a jejich dětmi, eventuelně i rodiči a dalšími příbuznými. U nás se rodinný stav stává limitujícím faktorem pro uzavírání zákonných svazků, protože sňatek mohou uzavřít jenom svobodní, rozvedení nebo ovdovělí lidé - to je sňatku schopné obyvatelstvo. Protože rodina jako forma způsobu společenského soužití, je velmi obtížně definovatelná, používá se u nás při sčítání lidu v odborné terminologii pojem domácnost (Šotkovský 1998).

Další definice je - sňatečnost jako uzavírání sňatků či zakládání manželství na základě zákonem daných podmínek, sledované jako hromadný demografický jev. Sňatek se může opakovat a nemusí nastat u všech příslušníků zkoumané populace - na rozdíl od úmrtí či narození. Často limitujícím faktorem u uzavírání sňatků je minimální sňatkový věk, rodinný stav a pokrevnost. Jsou určité podmínky, kdy může dojít k uzavření sňatku, pokud jsou splněny, tak můžeme mluvit o sňatku schopném obyvatelstvu. Rozsah a struktura sňatku schopného obyvatelstva záleží na celkovém populačním vývoji i úrovni jednotlivých komponent demografické reprodukce, je to úmrtnost, porodnost a rozvodovost. Intenzitu sňatečnosti můžeme vyjádřit hrubou mírou sňatečnosti, která se udává počtem sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v ročním vymezení. Hodnoty hrubé míry sňatečnosti reagují na změny populačního klimatu a jejich vývoj se odráží v následném vývoji porodnosti. Ukazatel je také ovlivněn věkovou strukturou srovnávaných populací a nehodí se proto pro mezinárodní srovnávání. Intenzita sňatečnosti je také ovlivněna sňatky vyšších pořadí, což znamená sňatky rozvedených nebo ovdovělých osob (Kalibová 2009).

Rozvodovost

"Rozvodovost je také demografický a společenský jev hromadného charakteru a je odvozený od rozvodu jako demografické události. Sledování rozvodovosti podobně jako sledování sňatečností má v demografii podpurný význam při studiu porodnosti. Rozvodovost je však sama o sobě významným sociálním jevem indikujícím stabilitu rodiny, ale i přeměny určitých tradičních vzorů chování, morálních kritérií,

ekonomických motivací apod. S růstem rozvodovosti narůstají většinou sociální problémy společnosti spojené s výchovou dětí, ale i se zaměstnaností žen samopečovatelek a podobně. Na populační klima působí intenzita rozvodovosti rozporně: rozvedené osoby ve fertilním období života přestávají plodit děti a ovlivňují tak negativně porodnost, ale rozvod většinou stimuluje založení nového manželství a rození dětí vyšších pořadí. Sledování rozvodovosti vychází z evidence rozvodů, která ovšem vzhledem k variabilitě zákonných úprav rozvodovosti a vzhledem k tomu, že se suma rozvodů nikdy zcela nekryje se sumou rozvrácených, resp. disfunkčních manželství, není zcela přesná a historicky a mezinárodně srovnatelná. Nejjednodušším orientačním ukazatelem rozvodovosti je hrubá míra rozvodovosti, což je podíl rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu obvykle za 1 rok. Tzv. míra rozvodovosti manželství je vztahována nikoli k obyvatelstvu, ale k počtu existujících manželství, eventuelně k počtu vdaných žen. Oba ukazatele se též počítají podle věku mužů a žen - nejčastějšího, průměrného a mediálního" (Kalibová 2009, s. 116).

Jinou definici nabízí Šotkovský - Rozvodovost jako demografický proces vyvolaný právním zrušením manželství se v současnosti stává velmi důležitým projevem demografického chování populace. Je zapotřebí si ujasnit, že statisticky doložená úroveň rozvodovosti je ze zásady vždy podhodnocením skutečně rozpadlých manželství, protože zachycuje jenom zákonně rozpadlá manželství. Navíc ne ve všech zemích existuje právo pro rozvod, nebo se mohou uplatňovat 2 formy rozvázání manželství a to rozluka nebo rozvod od lože a stolu (Šotkovský 1998).

Jak můžeme vyčíst z tabulky číslo 2, tak v počtu sňatků a rozvodů dochází pouze k mírným změnám. Z uvedených údajů ve vybraném desetiletí lze vyčíst, že počet sňatků do roku 2012 klesal a poté začal opět stoupat. Co se týká počtu rozvodů, tak jejich počet se snižuje. V okrese Trutnov žije o dost více svobodných mužů než žen, naopak ženy mají převahu ve stavu vdovělý/á (ČSÚ 2009). Po druhé světové válce byla vyšší míra sňatečnosti, protože lidé vstupovali do manželství v mladším věku než je tomu nyní. Tento trend se zachoval zhruba do konce 80. let. Po revoluci výrazně poklesl počet uzavíraných sňatků, a to zejména z důvodu, že se snížila sňatečnost mezi mladými lidmi. Od té doby až dodnes se projevuje trend odkládání či dokonce odmítání vstupu do manželství v mladém věku. Po revoluci to bylo hlavně z důvodů volnosti cestování, či větší možnosti vzdělávání se. S tím souvisí i počet narozených dětí mimo manželství. V posledních letech sňatků opět přibývá, to může souviset se změnou myšlení mladých

lidí. Největší počet sňatků ve sledovaném období byl právě až v posledním zkoumaném roce, tedy v roce 2018, kdy sňatků bylo 596. Co se týká rozvodů ve sledovaném období, tak nejméně jich proběhlo také v roce 2018 a bylo jich 268. Trend v České republice je takový, že je méně sňatků a v posledních letech i méně rozvodů.

Tabulka 2: Počet sňatků a rozvodů v období 2008-2018

Rok	Sňatky	Rozvody
2008	587	367
2009	548	375
2010	538	364
2011	534	323
2012	471	347
2013	511	341
2014	498	312
2015	536	301
2016	520	296
2017	594	296
2018	596	268

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.5 Migrace

Pod pojmem migrace je rozuměno prostorové přemísťování osob přes libovolné, ale zpravidla administrativní hranice, které je spojeno se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, příp. natrvalo. Zahrnuje dva směry migračního pohybu v podobě emigrace neboli vystěhování a imigrace neboli přistěhování (Kalibová, 1993).

mezinárodní migraci – změna obvyklého pobytu za hranice státu, OSN stanovuje limitní hranici jednoho roku pobytu za hranicemi daného státu

vnitřní migraci – změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce, přičemž faktory, které ovlivňují rozhodovací proces migrovat, jsou děleny na:

"push" faktory – tj. faktory vytlačující migranty ze země původu např. ekonomická nestabilita, změna životních standardů, válečné, náboženské a národnostní střety, zhoršování kvality životního prostředí,

"pull" faktory – tj. faktory přitahující migranty do cílové destinace např. politická stabilita, ekonomická prosperita, vysoká kvalita života, svoboda a možnost seberealizace (demografie.info 2019).

Podle tabulky číslo 3 lze vydedukovat, že se v posledních letech více lidí vystěhovává než přistěhuje do okresu Trutnov. V dřívějších letech byl vysoký migrační přírůstek, jelikož Trutnovsko bylo vyhlášeno pro textilní průmysl, bylo zde hodně pracovních příležitostí a to samozřejmě mělo vliv na migraci. Po úpadku textilního průmyslu byla migrace stagnující (Burdychová 2003). Od roku 2000 až do roku 2008 byl vždy migrační přírůstek, je to dáno tím, že se v Trutnově, ale i v celém okrese rozmohl elektrotechnický průmysl a bylo zde vystavěno mnoho fabrik, tudíž se lidé z okolí stěhovali za práci a za vyššími výdělky. V posledních letech však nastal úpadek a migrační úbytek. Lidé se stěhují do větších měst, například Hradec Králové a Praha. Největší migrační úbytek ve sledovaném období byl zaznamenán v roce 2009, kdy se odstěhovalo 565 lidí, to je dáno tím, že okolí Trutnova už není tak finančně atraktivní a spousta lidí se odstěhovala za práci. V dalších letech se migrační úbytek zmenšoval a v posledních letech spíše stagnuje (ČSÚ 2019).

Tabulka 3: Počet sňatků přistěhovaných, vystěhovaných a migrační rozdíl v období 2008-2018

Rok	Přistěhovaní	Vystěhovaní	Migrační rozdíl
2008	3 065	2 972	93
2009	2 730	3 295	-565
2010	2 925	3 403	-478
2011	2 620	2 781	-161
2012	2 776	2 878	-102
2013	2 858	3 039	-181
2014	2 729	2 890	-161
2015	2 773	2 960	-187
2016	2 923	3 102	-179
2017	2 907	2 952	-45
2018	2 945	3 103	-158

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.6 Národnostní složení

Podle tabulky číslo 4 lze vyčíst, že v Okrese Trutnov pochopitelně převládá česká národnost. Poté následuje národnost ukrajinská se 716 obyvateli, je to z důvodu množství pracovních příležitostí v průmyslu na Trutnovsku. Dále následuje polská národnost s 543, jelikož okres Trutnov má společnou hranici s Polskem, usadilo se tu mnoho Poláků, dále následuje slovenská národnost se 457 obyvateli, vietnamská s 225 obyvateli, německá s 133 obyvateli a nakonec ruská se 33 obyvateli. 1 159 respondentů se rozhodlo neuvést žádnou národnost (ČSÚ 2019).

Při sčítání lidu v roce 2011 respondenti mohli uvést jednu národnost, dvě národnosti nebo neuvést národnost žádnou. Národnost "česká" či národnost "moravská" tak pravděpodobně obsahují i obyvatele některých jiných menšin, kteří se z různých důvodů nechtěli hlásit ke svému původu (tyden.cz 2019). Národnost je, dle místopředsedy ČSÚ Drápala, „na rozdíl od jazyka nebo občanství otázkou pocitu a je na každém z nás, jestli budeme chtít do formulářů tento pocit uvést“ (ČSÚ 2019).

Tabulka 4: Národnostní složení v okrese Trutnov v roce 2011

Národnost celkem	118 174
z toho:	
česká	114 908
slovenská	457
německá	133
polská	543
ukrajinská	716
ruská	33
vietnamská	225
neuvedeno	1 159

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

7.7 Náboženské složení

Náboženství se vysvětluje jako soustava představ o existenci nadpřirozených skutečností mimo dosah smyslů (Bartošová 2006). Tyto představy většinou sdílí větší skupiny lidí, ustálená soustava víry v boha, bohyni nebo bohy, bohyně a nebo ve Vyšší moc. Nadpřirozenými skutečnostmi se pak rozumí cosi co nejde vysvětlit - něco posvátného, vyšší moc, bůh, bohyně nebo božstvo. Náboženství má obvykle vlastní

morální kodex, hodnoty, instituce, rituály a praxi. V různých kulturách a u různých jedinců se náboženství vyvíjelo v mnoha rozličných podobách. Náboženství zkoumá religionistika, pohled zevnitř vědecky popisuje teologie (nicm.cz 2019).

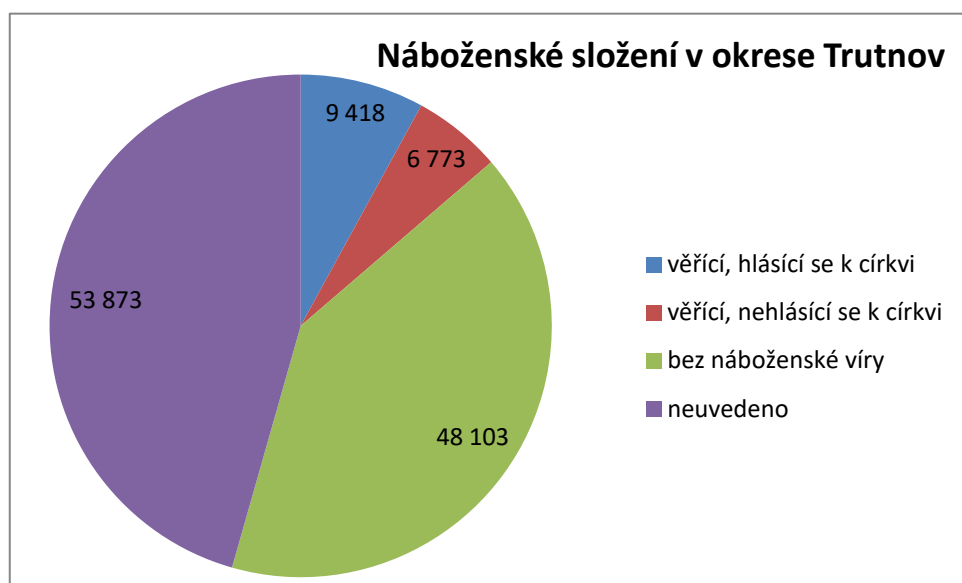
Definice náboženství, která by byla přijímána širší vědeckou komunitou, dosud nebyla sestavena. „Náboženství“ je totiž navýsost abstraktní pojem, k němuž dospíváme až na základě mnoha myšlenkových operací. Náboženství je výsledkem pohledu a může na něj být nahlíženo z různých, i protikladných úhlů. Odborná literatura poskytuje obrovské množství nejrůznějších definic. Skoro lze říci: kolik badatelů, tolik definic (nicm.cz 2019).

Sigmund Freud: Náboženství je kolektivní neuróza, respektive funkce individuální psychiky, jež produkuje bohy, kteří mají za úkol těšit a uspokojovat dětinské touhy dospělého (Štampach 1998).

Karel Marx: Náboženská bída je výrazem jednak skutečné bídy, jednak protestem proti skutečné bídě. Náboženství je povzdech utlačovaného tvora, cit bezcitého světa, duch bezduchých poměrů. Náboženství je opium lidu (Anzenbacher 2004).

Jan Sokol: Základní vrstvou náboženství je soustavná, artikulovaná a společná lidská odpověď na fakt života a existence, který se zde chápe jako dar. Náboženství vyjadřuje vděčnost za život i obavu o něj, biblickou "bázeň Boží" (Otto 1998).

Graf 5: Náboženské složení v okrese Trutnov podle SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ 2019, vlastní zpracování dat

Podle grafu číslo 5 je zřetelné, že téměř polovina respondentů v okrese Trutnov neuvedla své náboženské vyznání, konkrétně 53 873 z celkových 118 174 obyvatel. Druhá nejpočetnější skupina jsou bez náboženského vyznání a to konkrétně 48 103 lidí. 9 418 respondentů uvedlo, že jsou věřící a hlásící se k církvi, konkrétně 5 557 obyvatel se hlásí k Církvi římskokatolické, 1 008 obyvatel k Církvi československé husitské a 433 obyvatel se hlásí k Českobratrské církvi evangelické. Zbýlých 6 773 respondentů je věřících, ale nehlásí se k žádné církvi.

8 Závěr

Tato práce měla za cíl přinést čtenáři ucelený pohled na demografii, to znamená, čím se vědní obor demografie zabývá, historii demografie, zdroje získávání demografických dat, základní demografické ukazatele a jaké jsou demografické disciplíny. První část práce je zaměřena spíše na teoretický výklad, aby byl čtenář uveden do tématu a všemu porozuměl. Další částí je samotné okresní město Trutnov, kde se čtenář dozví kus historie, ale zejména současnost tohoto města a oblasti Trutnovska. Na to navazuje už charakteristika okresu Trutnov, na který je tato bakalářská práce zaměřena. Po této kapitole čtenář bude mít podvědomí o základních informacích ohledně okresu Trutnov. Poslední a zároveň nejhlavnější část se věnuje obyvatelstvu okresu Trutnov, kde je postupně probrán vývoj počtu obyvatel v okrese, struktura obyvatelstva a poté demografické procesy jako porodnost a úmrtnost, sňatečnost a rozvodovost, dále migrace, národnostní složení okresu Trutnov a na závěr této kapitoly náboženské složení.

Okres Trutnov v žádném z těchto parametrů nikterak nevyčnívá v Královéhradeckém kraji. Tato oblast byla zvolena proto, že mi je blízká a vyrůstal jsem tu. Ovšem dostupnost dat na úrovni okresů není ideální. Častokrát jsem narazil na nerelevantní zdroje a tak jsem v práci používal statistická data pouze z Českého statistického úřadu, abych měl jistotu, že zveřejněné informace v této práci nejsou lživé. Samotný vývoj obyvatelstva v okrese Trutnov je přirozený a žádný ze zjištěných údajů není kritický pro obyvatelstvo v tomto okrese.

9 Zdroje

ANZENBACHER, Arno. Úvod do filosofie. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-804-X. S. 269.

BARTOŠOVÁ, M. Věřící singles ve světle měnících se forem praktikování víry a individualizace ve sféře náboženství. Gender, rovné příležitosti, výzkum [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2006, roč. 7, č. 1. Dostupné na WWW: . ISSN: 1213-0028.

BURDYCHOVÁ, H. et. al. Historie a současnost podnikání na Trutnovsku. 1. vyd. Žehušice: Městské knihy, 2003. 176 s. ISBN 80-86699-08-0

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografické údaje za vybraná města [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xh/casova_rada_2003_2012>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika okresu Trutnov[online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_trutnov>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Náboženské vyznání obyvatelstva [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/57004fa0dc>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Okres Trutnov[online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xh/okres_trutnov>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Pohyb obyvatelstva a Věkové složení obyvatelstva podle věkových skupin, obě pohlaví, střední varianta [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatel-za-cr-kraje-okresy-so-orp-a-obce>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Pohyb obyvatel za ČR, kraje, okresy, SO ORP a obce [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatel-za-cr-kraje-okresy-so-orp-a-obce>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Sčítání lidu, domů a bytů 2011 [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/scitani2011>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Tabulky stěhování v ČR [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/tabulky>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vnitřní stěhování v ČR [online]. Praha: ČSÚ, 2019. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/vnitri-stehovani-v-cr>>

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ KANÁL. Migrace[online]. 2004-2009. Dostupné z: <http://demografie.info/?cz_migrace=>

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ KANÁL. O demografii[online]. 2004-2009. Dostupné z: <http://demografie.info/?cz_odemografii=>

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ KANÁL. Typy věkových struktur[online]. 2004-2009. Dostupné z: <http://www.demografie.info/?cz_pohlavivektypyvekstruktur=>

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ KANÁL. Základní ukazatele[online]. 2004-2009. Dostupné z: <http://www.demografie.info/?cz_porodnostukazatele=>

KRKONOŠE: měsíčník o přírodě a lidech z Krkonoš, Jizerských hor a Podkrkonoší. Historie zpracování lnu v Krkonoších a v Podkrkonoší. 1999, č. 9. ISSN 0323-0694.

INFORMAČNÍ CENTRUM TRUTNOV. Historie města Trutnov [online]. Trutnov 2019. Dostupné z: <<https://www.ictrutnov.cz/cz/24-mesto-trutnov/145-historie>>

KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ. Demografie (nejen) pro demografy. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. Sociologické pojmosloví, sv. 2. ISBN 978-80-7419-012-4.

KALIBOVÁ, Květa. Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

KLUFOVÁ, Renata a Zuzana POLÁKOVÁ. Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.

KOSCHIN, F. Demografie poprvé. 2. vydání. Příbram: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

MÍSTOPISNÝ PRŮVODCE PO ČR. Trutnov obyvatelstvo [online]. Praha 2019. Dostupné z: <<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9674/trutnov/pocet-obyvatel/>>

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. Definice náboženství [online]. Praha 2019. Dostupné z: <<http://www.nicm.cz/nabozenstvi-zakladni-informace>>

OTTO, Rudolf. Posvátno. Praha: Vyšehrad, 1998. ISBN 80-70-21-260-8. S. 20-26.

RABUŠIC, L. Kde ty všechny děti jsou?: Porodnost v sociologické perspektivě. 1. vyd. Praha: SLON, 2001, s. 28. ISBN 80-86429-01-6.

REGIONÁLNÍ ROZVOJ. Věková struktura obyvatelstva [online]. Praha 2019. Dostupné z: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/174.html>>

ROUBÍČEK, Vladimír. Úvod do demografie. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

ROUBÍČEK, Vladimír. Základní problémy obecné a ekonomické demografie. Vyd. 2. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0288-7.

ŠTAMPACH, Ivan Odilo. Náboženství v dialogu. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-71-78-168-1. S. 28.

ŠOTKOVSKÝ, I. Úvod do studia demografie. 1. dopl. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 1998, s. 54. ISBN 80-7078-327-3.

TRUTNOV MĚSTO. Historie města [online]. Praha 2019. Dostupné z: <<https://www.trutnov.cz/nase-mesto/historie-mesta>>

VESELÁ, J. Demografie: pro studenty pedagogických fakult. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. ISBN 80-7041-745-5

VYSTOUPIL, J., TARÁBOVÁ, Z. Základy demografie, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 150 s., ISBN 80-210-3617-6.

10 Seznam příloh

Příloha č. I: Mapa administrativního rozdělení okresu Trutnov v roce 2016

Příloha č. II: Obecně-geografická mapa okresu Trutnov v roce 2016

Příloha č. I: Mapa administrativního rozdělení okresu Trutnov v roce 2016

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU TRUTNOV - STAV K 1.1.2016

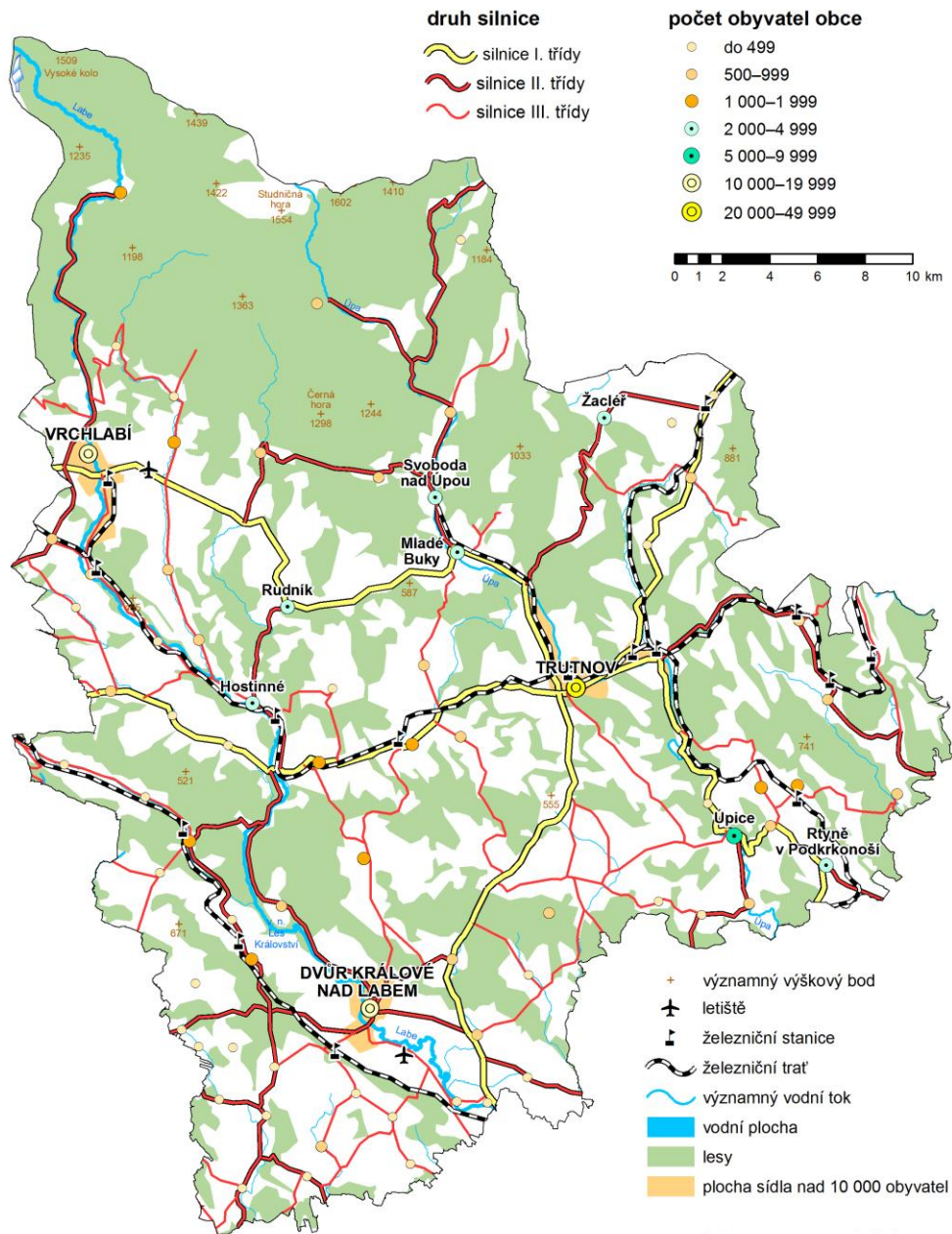

Zdroj: ČSÚ, 2019

Příloha č. II: Obecně-geografická mapa okresu Trutnov v roce 2016

Okres Trutnov

obecně-geografická mapa
územní struktura k 1. 1. 2016

Zdroj: ČSÚ, 2019